

URL : <http://www.logos-cds.ru/stati/formirovanie-svyaznoj-rechi-u-detej-starshego-doshkolnogo-vozrasta-s-zaderzhkoj-psixicheskogo-razvitiya/>
(дата звернення: 12.11.2021).

УДК 376.3.016:028.6]-056.264

Л. В. Мороз

*кандидат педагогічних наук, доцент
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

К. П. Мірошніченко

*магістрантка спеціальності
Спеціальна освіта
(Логопедія. Спеціальна психологія)
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка*

КОРЕКЦІЯ ДИСЛЕКСІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті обґрунтовано актуальність вивчення проблеми читання у учнів із ЗПР. Запропоновано методику корекції дислексії у молодших школярів із ЗПР за допомогою дидактичних ігор та мобільних додатків.

В статтє обоснована актуальность изучения проблемы чтения у учащихся по ЗПР. Предложена методика коррекции дислексии у младших школьников с ЗПР с помощью дидактических игр и мобильных приложений.

The article substantiates the relevance of studying the problem of reading in students with CPD. A method of correction of dyslexia in junior schoolchildren with CPD with the help of didactic games and mobile applications is proposed.

Ключові слова: діти молодшого шкільного віку, затримка психічного розвитку, дислексія, дидактичні ігри.

Ключевые слова: дети младшего школьного возраста, задержка психи-

ческого развития, дислексия, дидактические игры.

Key words: children of primary school age, mental retardation, dyslexia, didactic games.

Постановка проблеми. Проблема порушення читання у школярів – одна з найактуальніших для шкільного навчання, оскільки читання із мети початкового навчання перетворюється в засіб подальшого отримання знань здобувачів освіти.

Наразі особливої уваги набувають питання розвитку писемного мовлення у дітей, які мають психофізичні порушення, а саме затримку психічного розвитку (ЗПР).

У школі в дитини із ЗПР, як правило, виникають серйозні труднощі в навчанні. Встановлено, що порушення письма і читання у дітей виникають в результаті відхилень у розвитку усного мовлення: не сформованості фонематичного сприйняття або, що буває частіше, недорозвинення всіх його компонентів[7].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою опанування навичкою читання учнями молодшої школи із ЗПР займаються багато науковців як українських, так і закордонних. О. Корнєв, Р. Лалаєва, О. Мальцева, Г. Рахманова, О. Слепович, Є. Соботович, В. Тарасун, Р. Тригер вважають, що проблеми формування писемного мовлення в дітей із ЗПР тісно пов'язано з недоліками усного мовлення.

Т. Власова, Г. Жаренкова, Т. Єгоров, З. Калмикова, І. Кулагіна, В. Лубовський, Н. Менчинська, Л. Переслені, В. Подобєд, Т. Сак, У. Ульяновка дослідили, що труднощі в опануванні писемним мовленням спричинені недостатнім розвитком функціональної бази, а саме сприймання, уваги, пам'яті, мислення.

Мета статті – обґрунтувати методику корекції дислексії у дітей молодшого шкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Системне порушення читання у логопедичній науці визначається як дислексія. Проблема виявлення і корекції порушення читання у дітей хвилює і дітей, і педагогів, і батьків. Але більш за все, від дислексії страждає сама дитина. Труднощі оволодіння навичкою читання часто стають причиною шкільної дезадаптації та зниження навчальної мотивації [5].

Слід звернути увагу, що на початкових етапах навчання грамоті помилки зустрічаються у багатьох дітей, що не є показником дислексії. На початкових етапах навичка читання лише формується і з часом помилки зникають. У дітей із дислексією помилки залишаються і є стійкими, специфічними. До таких помилок відносяться:

- заміни і змішування звуків при читанні;
- побуквенне читання;
- спотворення звуко-складової структури слова;
- порушення розуміння прочитаного;
- аграматизми при читанні.

Ці порушення створюють перепони для дитини у процесі оволодіння шкільною програмою [4].

Відповідно до цієї проблеми вчені шукають шляхи її вирішення. Так О. Корневим була розроблена модель формування декодування, тобто відтворення звука за його графічної моделі. Центральне місце в даній моделі займає розвиток навички злиття складу.

На корекційних заняттях операція читання на кожному етапі повинна бути доведена до такого рівня, на якому декодування не потребує свідомого контролю. Одним із основних завдань логопеда – відпрацювати «оперативну одиницю читання» до автоматизації. «Оперативна одиниця читання» – це максимальна кількість знаків, яка розпізнається за один момент при читанні.

Такими оперативними одиницями можуть бути буква, склад за типом ПГ (П – приголосний, Г – голосний), ПГ, склад ПГП, склад ППГ, склад ПГПП, склад ПППП, слово чи група слів [6].

Відповідно до моделі формування декодування інформації та методики корекції дислексії створеної О. Корневим, нами була розроблена методика. При розробленні методики нами використовувалися:

- Програма МОН з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку І. Омельченко, Л. Федорович 2016 року.

- Дидактичні ігри.
- Мобільні додатки.

Оскільки у молодших школярів із ЗПР провідною діяльністю є гра, то нами було застосовано ігрові вправи і завдання, які одночасно активізували і мовленнєву діяльність і пізнавальні процеси, викликали інтерес і зацікавленість дітей [2].

Дидактична гра на занятті – не самоціль, а засіб навчання і виховання. Щоб ігрова діяльність на корекційному занятті проходила ефективно і давала бажані результати, ми керували її ходом, забезпечуючи виконання вимог до ігрової діяльності:

- забезпечували готовність учнів до участі у грі;
- -забезпечували кожного учасника гри необхідним дидактичним матеріалом;
- чітко пояснювали завдання та правила гри;
- контролювали дії учнів, своєчасно виправляли та спрямовували
- дотримувались того, щоб ігрове завдання збігалось з навчальним;
- аналізували з дітьми помилки в кінці гри.

У процесі впровадження методики на корекційних заняттях для ефективності засвоєння навички читання ми використовували дидактичні ігри для вивчення букв, для формування навички злиття відкритих, закритих та складів зі збігом приголосних, для читання слів різної складової структури [1].

Крім дидактичних ігор, нами було використані мобільні додатки для підвищення мотивації до навчаль-

ної діяльності та ефективності корекційної роботи. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивній освіті дозволяє зменшити вплив таких факторів, як страх перед спілкуванням з оточуючими, проблема з розумінням та засвоєнням матеріалу, який викладається на уроці [3].

Нами було використано такі мобільні додатки: «Вчимося читати по складам», «Читайка», «Читанія».

Розглянемо більш детально кожен мобільний додаток:

«Вчимося читати по складах». Розробник – uaApps. Додаток створений для вивчення букв та для розуміння принципу читання. У додатку запропоновані ігри відповідно лексичних тем за рівнями.

«Читайка». Розробник – Simple Smart Games (SSG). Додаток призначено для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку які вже вивчили алфавіт. У мобільному додатку є функція мікрофон для розвитку читацьких умінь (читання вголос).

«Читанія». Розробник – Вузлики. Мобільний додаток створений для опанування навичкою читання в ігровій формі. На одному мобільному пристрої може займатися декілька учасників із збереженням рівня успішності. У додатку безліч ігор, які поділяються на 5 розділів: Місто букв; Місто художників; Місто складів; Долина слів; Височина читання.

Розроблена нами методика впроваджувалася протягом 3-х з половиною місяців. Корекція порушення читання відбувалась в процесі

логопедичних занять, які проводилися 2 рази на тиждень у першій половині дня в ресурсній кімнаті тривалістю 45 хвилин. Кожне заняття складалося із трьох частин: вступної, основної та заключної. Протягом 3-х з половиною місяців застосування корекційно-логопедичних занять ми активно проводили спостереження за учнями.

Проводячи порівняльний аналіз сумарного балу експериментальної методики корекції дислексії можна констатувати, що під час первинного обстеження учнів спостерігалась не сформованість навички читання. Для оцінки сформованості читацької компетентності ми за результатами обстеження розподілили дітей відповідно рівням: «високий рівень», «середній рівень» та «низький рівень». Відповідно низький рівень спостерігався у 66 %, низький у 34 %, на високому рівні не виявлено жодної дитини.

Після проведення корекційної роботи ми можемо зазначити, що після її впровадження спостерігається тенденція до покращення сформованості читацької компетентності, а саме: високий рівень спостерігається у – 67 % обстежуваних; учнів із середнім рівнем – 17 %; на низькому рівні залишилася лише – 16 % досліджуваних. Також можемо простежити, що кількість помилок зменшилася. У здобувачів освіти спостерігається якісні покращення: звуковимови, навичок зв'язного мовлення, стану граматичної сторони мовлення, розширення словникового запасу.

Нам повністю не вдалося усунути порушення читання (дислексію) у дітей молодшого шкільного віку із ЗПР, тому що ми були обмежені у часових проміжках. Тим не менш, отримані результати свідчать про ефективність використання корекційної методики. Можемо зазначити, що при більш довготривалій роботі із дітьми молодшого шкільного віку із ЗПР, результативність буде вищою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З метою формування читацької компетентності та корекції дислексії в учнів молодшого шкільного віку з ЗПР нами була розроблена методика з використанням гри та мобільних додатків. Гра та ігрові прийоми використовувались не лише для ефективного засвоєння матеріалу, але й для становлення і розвитку навчальної діяльності здобувачів освіти. Крім дидактичних ігор нами було використано такі мобільні додатки: «Вчимося читати по складам», «Читайка», «Читанія».

Проаналізувавши результати проведеної роботи, можна зробити висновок про те, що розроблена нами експериментальна методика є ефективною та дієвою для застосування в логопедичній практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Будна Н. О. Літературне читання. Дидактичний матеріал для перевірки навички читання : 2–4 класи . Вид. 2-ге, випр. і доповн. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2017. 144 с.
2. Грінченко О. В. Подолання дислексії та дисграфії в учнів початкових

- класів: навч. посібник. Городище, 2010. 32 с.
3. Гуревич Р. С. Мобільне навчання – нова технологія професійної освіти XXI століття. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Луганськ, 2012, № 20 (255). С. 113-119. URL: http://vuzlib.com.ua/articles/book/20864-Visnik_luganskogo_nacionaln/13.html \ (дата звернення: 06.11.2021)
  4. Льяна В. М. Попередження дислексій у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку : навчально-методичний посібник. 2014. 120 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/> (дата звернення: 06.11.2021).
  5. Іншакова О. Б. Порушення письма та читання : теоретичний та експериментальний аналіз. Москва : Дидактика Плюс, 2009.
  6. Момот Т. П. Попередження і подолання дислексій та дисграфій у дітей сьомого року життя : навчально-методичний посібник вчителя-логопеда. Черкаси: ЧОІПОПП, 2011. 92 с.
  7. Смовська Л. К. Науково-теоретичні засади проблеми порушення читання. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матеріали VIII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції. Суми : ФОП Цьома С. П., 2019. 196 с.

УДК 376.3:616.89

Л. О. Руденко

*вихователь закладу дошкільної освіти
(ясла-садок) №21 «Волошка»
Сумської міської ради*

АКТИВІЗАЦІЯ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ГРУПИ РАНЬОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ

У статті розглядаються питання активізації мовленнєвої діяльності дітей групи раннього віку засобами казкотерапії.

В статье рассматриваются вопросы активизации речевой деятельности детей группы раннего возраста средствами сказкотерапии.

The article discusses the issues of enhancing the speech activity of young children by means of fairy tale therapy.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, активізація, група раннього віку, заклад дошкільної освіти, казкотерапія.

Ключевые слова: речевая деятельность, активизация, группа раннего возраста, заведение дошкольного образования, сказкотерапия.

Keywords: speech activity, activation, early age group, preschool institution, fairy tale therapy.

Постановка проблеми. У наш час вчені вивчають педагогічні, психологічні, медитативні властивості та можливості казок. Дослідники цього питання зазначають, що жодні комп'ютерні забави не зможуть замінити казку. Вона може в захоплюючій, одночасно доступній формі показати дитині навколишнє життя, людей, їх вчинки і долі. Дає можливість «приміряти» на себе чужі ролі та переживання. Ця уні-